

บทแนะนำหนังสือ

สุรชาติพุทธิมา¹

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

แอมโบรส, ชูซาน เอ. (2556). การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21: 7 หลักการสร้างนักเรียนรู้
แห่งอนาคตใหม่. (แปลจาก How Learning Works: Seven Research Based
Principles for Smart Teaching โดย วันวิสาข์ เคน). กรุงเทพฯ: openworlds.

“การเรียนรู้คือกระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
ความรู้ ความเชื่อ พฤติกรรมหรือทัศนคติ อันเป็นผลมาจาก
ประสบการณ์ โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วข้าม
แต่มีผลกระทบที่คงอยู่ยาวนานต่อวิถีคิดและการกระทำของ
บุคคลนั้น” (แอมโบรส, 2556, น. 27-28)

ข้อความข้างต้นปรากฏในบทนำของหนังสือเรื่องการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21: 7 หลักการสร้างนักเรียนรู้แห่งอนาคตใหม่ซึ่งเขียนโดยซูซาน เอ. แอมโบรส ซึ่งถูกนำมาแปลเป็นภาษาไทยโดย วันวิสาข์ เคน หนังสือเล่มนี้แปลจากต้นฉบับชื่อ *How Learning Works: Seven Research Based Principles for Smart Teaching* ที่ผู้เขียนสังเคราะห์มาจากผลงานวิจัยนับพันชิ้น สรุปออกมาเป็นหลักการ 7 ข้อที่นำเสนอการนำศาสตร์การเรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับการศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนในระดับอุดมศึกษา ผู้เขียนพยายามสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้อ่านว่างานวิจัยด้านศาสตร์การเรียนรู้สามารถช่วยปรับปรุงการสอนได้อย่างไร โดยวางเนื้อหาไปตามหลักการการเรียนรู้ 7 ข้อซึ่งอ้างอิงหลักฐานจากงานวิจัยด้านศาสตร์การเรียนรู้และศาสตร์การสอน หลักการต่าง ๆ ว่าด้วยบทบาทของความรู้เดิมของนักศึกษา แรงจูงใจและระดับของการพัฒนาการ รวมทั้งโอกาสในการฝึกฝน การปฏิบัติของนักศึกษา การได้รับผลป้อนกลับ และการเป็นผู้เรียนที่รู้จักกำกับตนเอง แต่ละบทเริ่มด้วยสถานการณ์ 2 สถานการณ์ที่สะท้อนปัญหาในการเรียนการสอน ตามมาด้วยคำอธิบายที่อ้างอิงผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอแนะวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ศิษย์ไม่เกิดปัญหาตามสถานการณ์ตัวอย่าง และในตอนท้ายของแต่ละบทมีสรุปใจความสำคัญของบทนั้น ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านติดตามสาระสำคัญได้ง่ายขึ้น เนื้อหาของหนังสือจัดแบ่งออกเป็นส่วนๆ ดังนี้

บทนำ: การเชื่อมโยงงานวิจัยเรื่องการเรียนรู้เข้ากับการปฏิบัติงานสอน

บทที่ 1: ความรู้เดิมของนักศึกษาส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้อย่างไร

นักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ มักมาพร้อมกับความรู้ ความเชื่อ และทัศนคติที่ได้รับมาจากวิชาอื่น ๆ ที่เคยเรียนมาในอดีต และจากการใช้ชีวิตประจำวัน เมื่อนักศึกษานำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในชั้นเรียน ความรู้ดังกล่าวก็ส่งอิทธิพลต่อวิธีที่นักศึกษาตีความสิ่งที่กำลังเรียนรู้ ถ้าความรู้เดิมเหล่านั้นแน่นและถูกต้อง อีกทั้งถูกนำมาใช้ในเวลาที่เหมาะสม ก็จะเป็นรากฐานของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ แต่ในทางตรงกันข้าม หากถูกนำมาใช้งานอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องก็อาจแทรกแซงหรือเป็นอุปสรรคการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้

บทที่ 2: วิธีจัดระเบียบความรู้ของนักศึกษามีผลต่อการเรียนรู้หรือไม่

นักศึกษามักเชื่อมโยงความรู้ในแต่ละเรื่องด้วยกันโดยธรรมชาติ เมื่อการเชื่อมโยงดังกล่าวทำให้เกิดโครงสร้างความรู้ที่จัดระเบียบอย่างถูกต้อง แม่นยำ และมีความหมาย นักศึกษาจะสามารถดึงความรู้มาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3: ปัจจัยใดจูงใจให้นักศึกษาเรียน

แรงจูงใจมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ และคุณภาพของพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา เมื่อนักศึกษาพบคุณค่าของเป้าหมายหรือกิจกรรมการเรียนรู้ คาดว่าตนจะสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้สำเร็จตามปรารถนา และรับรู้ว่าคุณภาพแวดล้อมนั้นเกื้อหนุน นักศึกษาก็จะมีแรงจูงใจอย่างมากในการเรียนรู้

บทที่ 4: นักศึกษาพัฒนาความสันทัดได้อย่างไร

นอกจากนักศึกษาจะต้องพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานแล้ว ยังควรฝึกการผสมผสานและการบูรณาการความรู้และทักษะดังกล่าวในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วเป็นอัตโนมัติ ไม่เพียงเท่านั้นยังควรเรียนรู้ว่าควรประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้ไปนั้นอย่างไรและในสถานการณ์ใดจึงจะเหมาะสมอีกด้วย

บทที่ 5: การฝึกฝนและผลป้อนกลับชนิดใดบ้างเสริมส่งการเรียนรู้

การเรียนรู้และสมรรถนะของนักศึกษาก็จะได้รับส่งเสริมอย่างดีที่สุด หากนักศึกษามีความใส่ใจในการฝึกฝนตามเป้าหมายและเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งมีปริมาณและความถี่ที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ โดยในระหว่างการฝึกฝนนั้นต้องมีการนำเสนอผลป้อนกลับเพื่อให้ข้อมูลที่จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาก้าวหน้าในการเรียนรู้ ทั้งนี้การให้ผลป้อนกลับจะต้องมีความถี่ที่เหมาะสมและมีความทันการณ์ก็จะทำให้ผลป้อนกลับดังกล่าวเกิดประโยชน์

บทที่ 6: ทำไมพัฒนาการของนักศึกษาและบรรยากาศการเรียนจึงสำคัญต่อการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนเงื่อนไขลักษณะทางด้านกายภาพของห้องเรียนที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะทางเชาว์ปัญญา ทางสังคม และทางอารมณ์

และเอื้อต่อการพัฒนาการของนักศึกษาจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ แต่หากบรรยายศาสตร์ดังกล่าวไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ก็อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ได้เช่นกัน

บทที่ 7: นักศึกษากลายเป็นผู้เรียนที่กำกับตนเองได้อย่างไร

นักศึกษาอาจจะใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น การประเมินงานที่จะทำ หรือกำลังทำ ประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง วางแผนแนวทางของตน ฯลฯ รวมทั้งมีการทบทวนว่าแนวทางที่ตนเลือกใช้นั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด หากนักศึกษาผู้ใดใช้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวในการเรียนรู้ได้อย่างดีก็จะทำให้เกิดนิสัยทางปัญญาที่ไม่เพียงแต่ปรับปรุงสมรรถนะในการเรียนรู้ให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังจะนำไปสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อีกด้วย

สรุป: การประยุกต์ใช้หลักการทั้ง 7 กับตนเอง

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ไม่ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาใด เพราะหลักการต่างๆ ใช้ได้ข้ามสาขาวิชา เพราะปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียนนั้นไม่ขึ้นกับความแตกต่างของสาขาวิชา ไม่ขึ้นอยู่กับการสอบการณั์ เนื่องจากหลักการเหล่านี้ใช้ได้กับการศึกษาทุกระดับและทุกสถานการณ์ และไม่ขึ้นอยู่กับการวัฒนธรรม เพราะสถานการณ์ที่ถูกนำเสนอในหนังสือมาจากคณาจารย์ในประเทศต่าง ๆ ที่สะท้อนความคิดเห็นตรงกับหลักการวิจัยที่น่าเสนอ โดยมีจุดเด่น 4 ประการได้แก่ อิงทฤษฎี อิงหลักฐาน ตรงประเด็น และชัดเจน กล่าวคือ

- 1) อิงทฤษฎี เพราะคำแนะนำที่ผู้เขียนนำเสนอมีพื้นฐานจากทฤษฎีที่อิงงานวิจัยว่าคนเราเรียนรู้อย่างไร
- 2) อิงหลักฐาน เพราะคำแนะนำดังกล่าวมีหลักฐานงานวิจัยเชิงประจักษ์มาสนับสนุนโดยงานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าช่วยให้นักเราเรียนรู้ได้อย่างไร
- 3) ตรงประเด็น เพราะคำแนะนำที่ถูกนำเสนอมีความชัดเจนว่าเมื่อผู้อ่านนำไปปฏิบัติแล้วจะสามารถปรับปรุงผลการสอนได้อย่างไร
- 4) ชัดเจน เพราะคำแนะนำในหนังสือเล่มนี้นั้นเข้าใจได้ เป็นรูปธรรม และกระชับรัดกุม

สำหรับกลุ่มผู้อ่านที่เหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ คือ ผู้ที่ต้องการเข้าใจว่า ผู้เรียนหรือนักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างไร และสนใจจะนำข้อมูลดังกล่าวไปปรับปรุงการสอน ซึ่งบุคคลดังกล่าวอาจเป็นคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้พัฒนาคณาจารย์ ผู้ออกแบบการสอน และบรรณารักษ์ ตลอดจนนักการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพราะข้อมูลที่ถูกเรียบเรียงและนำเสนอในแต่ละบทนั้นเป็นหลักการที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้เข้าใจองค์ประกอบการออกแบบรายวิชาและหลักการสอนในชั้นเรียน ทั้งยังสามารถช่วยให้ผู้อ่านมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ หรือปรับใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผลเพื่อให้เหมาะกับรายวิชาหรือนักศึกษาในแต่ละกลุ่มได้อีกด้วย ทั้งนี้จุดมุ่งหมายสูงสุดคือเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนหรือนักศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่